

ΑΠΟΦΥΓΗ Κωνσταντίνος Σ. Σωτηρίου
Πτυχές από την πολεμική δράση του Α/Τ ΑΔΡΙΑΣ (L67)

Μέρος Β΄:
Η διαφυγή προς Αλεξάνδρεια

Σε περίπου ένα μήνα από της προσαράξεως είχαν σχεδόν αποπερατωθεί οι επισκευές μας. Βεβαίως το πλοίο είχε την ανάγκη περισσότερων επισκευών, αλλά η εκτέλεσις των θα μας καθυστερούσε τόσον ώστε ν' αναγκασθούμε ν' αποπλεύσωμεν εν μέσω χειμώνος και κακοκαιριών, όπου το τραυματισμένον πλοίο μας -που ήταν προχείρως επισκευασθέν- δεν θα ηδύνατο ν' αντεπεξέλθη. Ούτως ή άλλως οι χρόνοι ήσαν ήδη οριακοί και έτσι, σαν ημερομηνία απόπλου απεφασίσθη η 1^η Δεκεμβρίου.

Βεβαίως, έπρεπε τώρα να ετοιμαστή ένα πολύ προσεκτικό σχέδιο φυγής. Οι πληροφορίες μας ανέφερον ότι στην περιοχήν υπήρχαν 3 ή 4 Γερμανικά Α/Τ και 10 Τ/Κ, η δε μία εξ αυτών συχνά περιέπλεεν έξωθεν του όρμου του ΓΚΙΟΥΜΟΥΣΛΟΥΚ. Η από αέρος υπεροχή του εχθρού, όπως ήδη εγνωρίζαμεν, ήταν απόλυτος και επίσης στην Κω και στη Ρόδο υπήρχαν ισχυρότατοι προβολείς και εγκαταστάσεις ΡΑΝΤΑΡ. Εάν μας εντόπιζαν προτού εισέλθομεν εντός της ακτίνας των συμμαχικών καταδιωκτικών, δηλαδή κατά το πέρασμα για την Κύπρον, δεν θα είχαμε καμμίαν ελπίδαν...

Το σχέδιον φυγής που τελικώς εξεπονήθη είχαν ως εξής. Κατά το κρίσιμον σημείον της νυκτερινής εξόδου μας από τον όρμον του ΓΚΙΟΥΜΟΥΣΛΟΥΚ, θα έπρεπε να γίνη παράλληλος αεροπορική επιδρομή με βομβαρδιστικά στην Κω, ούτως ώστε ν' αποφευχθή η αφή του εκεί προβολέως και να επικεντρωθή η προσοχή των Γερμανών στην δική τους προστασία. Όλος ο πλους της φυγής μας θα εγένετο πάντα κατά την διάρκειαν νυκτός και όσον το δυνατόν πιο κοντά στις Τουρκικές ακτές ώστε να μην μας διακρίνουν τα Γερμανικά ΡΑΝΤΑΡ.

Η κίνησης του πλοίου θα εγένετο με την πρύμναν και επομένως θα ήταν ιδιαιτέρως αργή, αλλά έπρεπε να προστατευθή το ευπαθές προωραίο μέρος του. Επειδή τμήμα των δεξαμενών πετρελαίου είχε καταστραφή κατά την αποκοπή της πλώρας, δεν θα ήταν δυνατόν να φορτωθή επαρκές πετρέλαιο για να φτάσωμεν στην Κύπρον και για τούτο θα έπρεπε να επανα-πετρελαιούσωμεν στο Καστελλόριζον. Δεδομένης της μικράς ταχύτητος προχωρήσεως του πλοίου, υπελογίσθη ότι στο πρώτο σκέλος της φυγής μας το φώς της ημέρας θα μας κατελάμβανε περίπου στο ύψος της Ρόδου. Έτσι επελέγη ο όρμος Λώρυμα –που είναι ακριβώς απέναντί της– για να διημερεύσωμεν και με το σκότος, πάλιν να συνεχίσωμεν προς το Καστελλόριζον.

Αφού στο πλοίο μας δεν υπήρχαν ναυτιλιακά βοηθήματα και θα έπρεπε να πλεύσωμε με μεγάλην ακρίβειαν σε υπερβολικά μικρήν απόστασιν από τις ακτές, ήταν οπωσδήποτε αναγκαίον κάποιος να μας πλοηγήση. Προς τούτο θα έπρεπε να διατεθή ακτοφυλακίς που να προπορεύεται και για μίαν στοιχειώδη προστασίαν, θα εχρειάζοντο μία ή δύο ακόμη ακτοφυλακίδες.

Το Α/Τ ΑΔΡΙΑΣ στην αρτιμελή του μορφή.

Τέλος, κατά την νύκτα του απόπλου μας θα έπρεπε να απενεργοποιήσωμεν το Τ/Φ του Σταθμού Χωροφυλακής του ΓΚΙΟΥΜΟΥΣΛΟΥΚ, ώστε ν' αποκοπή η επικοινωνία με το ΜΠΟΝΤΡΟΥΜ όπου υπήρχον Γερμανοί πράκτορες σε επαφή με την Κω. Το σχέδιον αυτό εστάλη στην Αλεξάνδρεια και ενεκρίθη ως είχαν.

Την 30^{ην} Νοεμβρίου, δηλαδή την παραμονήν του απόπλου μας, είχε προσκληθεί από την Σμύρνην ιερέυς για να ψαλή επιμνημόσυνος δέησις και ν' αποχαιρετίσωμεν τους νεκρούς μας.

Τα χαράματα της 1^{ης} Δεκεμβρίου παρέβαλε μία Αγγλική ακτοφυλακίς. Ο Κυβερνήτης της επεβιβάσθη του ΑΔΡΙΑ, όπου του εξηγήθη λεπτομερώς το σχέδιον φυγής και αυτός με την σειράν του μας πληροφόρησεν ότι δύο επί πλέον ακτοφυλακίδες θα μας συναντούσαν κατά την έξοδόν μας από τον όρμον.

Καθώς ο απόπλους μας πλησίαζεν, η εντολή προς όλους ήταν να μην αλλάξουν καθόλου οι καθημερινές συνθήκες της ζωής του πλοίου, κυρίως για να μην προϊδεάσωμεν τυχόν εχθρικούς παρατηρητές. Έτσι, όλοι οι εκτός υπηρεσίας άνδρες εξήλθον του πλοίου κανονικώς και περπατούσαν στην παραλία ή επήγαν στο μοναδικό καφενείο του χωριού. Δηλαδή, “σαν να μην τρέχει τίποτε”...

Ολίγον πρό του απόπλου, μία ομάς απενεργοποίησε αιφνιδιαστικώς το Τ/Φ της Χωροφυλακίς και εν συνεχεία επέβη επί του πλοίου. Επίσης επέβησαν ο Άγγλος ναυπηγός που εβοήθησεν κατά την επισκευήν και ένας ειδικός ναυαγοσώστης. Όταν πλέον αρχίσαμε να λύωμεν τους κάβους, τότε το χωριό αντελήφθη ότι φεύγομε και πολλοί Τουρκοκρήτες έσπευσαν στην παραλίαν και ήρχισαν να μας αποχαιρετούν ενθέρμως, κουνώντας τα χέρια τους και ευχόμενοι συγκινητικώς: “Η Παναγιά μαζί σας”...

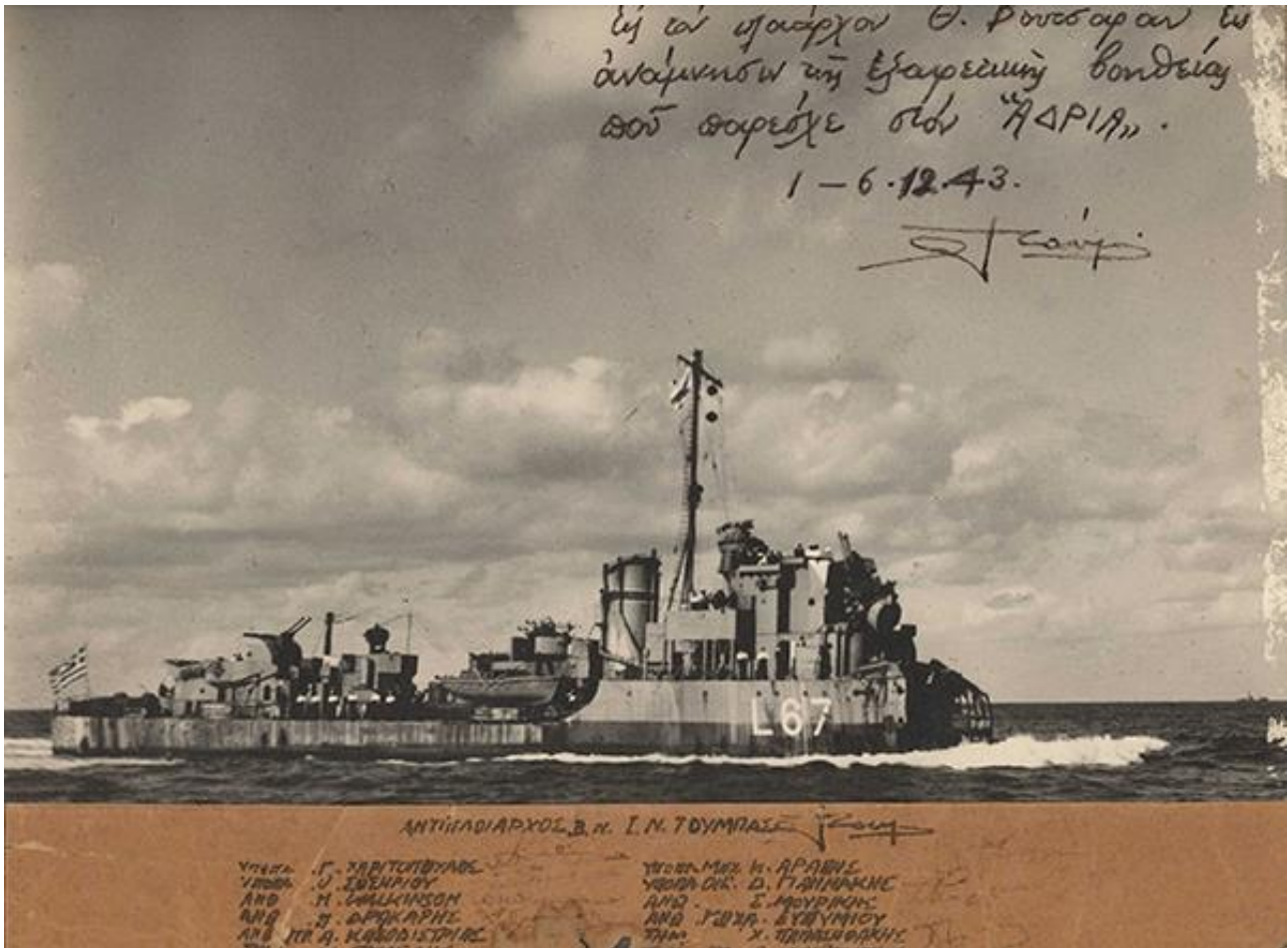
Ήταν η ώρα 21:00 όταν τελικώς απελεύσαμεν, αφήνοντας πίσω μας το φιλόξενο ΓΚΙΟΥΜΟΥΣΛΟΥΚ να επανέλθη στην ήσυχη ζωήν του. Ο ΑΔΡΙΑΣ όμως αντιμετώπισε μεγάλην δυσκολίαν κατά την έξοδόν του από τον όρμον και ήταν προφανές ότι το πλοίο δεν εκυβερνάτο κινούμενο με την πρύμναν. Χωρίς τον παραμικρόν δισταγμόν ο Κυβερνήτης απεφάσισεν να στρέψη το πλοίον ώστε η κίνησις από τούδε και στο εξής να γίνεται με την πλώραν. Τούτο βεβαίως ενείχεν τον μεγάλον κίνδυνον να μην ανθέξη το επισκευασθέν πρωραίο μέρος και η όλη προσπάθεια μας ν’ αποβή ματαιαία...

Έτσι ο ΑΔΡΙΑΣ ήρχισε να προχωρή με την πλώραν του και με μίαν παράξενον μεγαλοπρέπειαν κατευθύνετο αργά-αργά προς τον όρμον Λώρυμα. Η μία ακτοφυλακίς προεπορεύετο, με τις δύο άλλες να καλύπτουν την δεξιάν μας πλευράν και αριστερά μας. Πολύ κοντά ήσαν τα Μικρασιατικά παράλια. Η νύκτα ήταν σκοτεινή, με χαμηλήν νέφωσιν και υπήρχε αρκετός κυματισμός. Η ορατότης ήταν σχετικώς περιορισμένη και ο καιρός έδειχνε ότι μάλλον θα επεδεινούτο.

Πρέπει εδώ να σας αναφέρω παρενθετικώς ότι καθ’ όλην την διάρκειαν του πλού μας κοντά στις ακτές της Τουρκίας και μέχρις ότου εβγήκαμε επιτέλους ανοικτά για την Κύπρο, τα Τουρκικά φυλάκια σποραδικώς έβαλον εναντίον μας. Ευτυχώς, οι επιθέσεις αυτές δεν είχαν κάποιο αποτέλεσμα, αν βεβαίως εξαιρέσωμεν την συχνήν όχλησιν και μερικές μικρές σπές στην υπερκατασκευήν μας.

Καθώς πλησιάζαμεν με πολύ μεγάλην προσοχήν την περιοχόν της Κω, αίφνης ήναψεν ο ισχυρότατος προβολέας της και παρ’ ολίγον να μας φωτίση καθώς ηρεύνα επιμόνως προς την πλευράν μας. Προφανώς οι καιρικές συνθήκες είχαν ματαιώσει τον προγραμματισμένο αεροπορικό βομβαρδισμό που θα εκάλυπτε την διαφυγήν μας από εκείνο το δύσκολο σημείο και είμεθα πραγματικώς έκθετοι. Ευτυχώς η αγωνία μας αυτή έληξε συντόμως, με την ξαφνικήν εμφάνισιν ενός κατάφωτου Γερμανικού νοσοκομειακού πλοίου. Αφήνοντας αμέσως την έρευνα, ο προβολεύς –προς διευκόλυνσιν του νοσοκομειακού– επεκεντρώθη στον φωτισμόν του διαύλου και έτσι εμείς διεφύγαμεν της προσοχής. Βέβαια, διερωτάται κανείς και πάλιν πόσον τυχαίον ήτο αυτό...

Μόλις ηρεμήσαμε απ’ αυτήν την λαχτάρα, ήρθε η επιδείνωσις των μετωρολογικών συνθηκών. Αν και η χειροτέρευσις της ορατότητος συνέβαλε στην απόπειρα να περάσωμεν κυριολεκτικώς “κάτω από την μύτη του εχθρού”, η σύγχρονος επίτασις της θαλασσοταραχής μας προσέθεσεν μεγάλην ανησυχίαν για την αντοχήν του πλοίου. Το επισκευασθέν τμήμα της πλώρας είχε ήδη αρχίσει να διαρρή και να καθιστά τον ΑΔΡΙΑΝ έμπρωρον. Όλες οι αντλίες είχαν τεθεί σε λειτουργία, ακόμη και οι χειροκίνητες.

Φωτογραφία με αφιέρωση. Φέρει τις υπογραφές του Κυβερνήτη και των Αξιωματικών του ΑΔΡΙΑ.

Καθώς η ευστάθεια χειροτέρευε, ο Άγγλος ναυπηγός ανέφερεν πειστικώς στον Κυβερνήτην ότι το πλοίον αποκλείεται ν' ανθέξη άλλο και θα έπρεπε να εγκαταλειφθή. Όταν όμως η εμμονή του σ' αυτήν την άποψιν κατέστη όχλησις, ο Κυβερνήτης με πολύ αυστηρό τόνο του είπεν: "Σας ήκουσα κύριε και σας ευχαριστώ, αλλά ο Κυβερνήτης είμαι εγώ, πηγαίνετε!".

Το μόνο που δεν χρειαζόταν εκείνην την στιγμήν ο Κυβερνήτης μας ήταν κάποιον που επιμόνως να του επαναλαμβάνη κάτι για το οποίον όλοι αγωνιούσαμε, αλλά ηρνούμεθα να πιστέψωμεν ότι ήταν δυνατόν να συμβή. Δηλαδή, το να χαθή ο ΑΔΡΙΑΣ μας...

Ήταν η ώρα 06:00 καθώς προέβαλε αδύναμο το λυκαυγές, η νέφωσις ήταν ακόμη πιο χαμηλή από την προηγούμενη νύκτα και η ορατότης πολύ κάτω των 200 μέτρων. Την στιγμήν εκείνην απήχαμε μόλις 20 λεπτά από τον πρώτον προορισμόν μας και τώρα έπρεπε "με νύχια και με δόντια" να κρατήσωμεν το καράβι έως ότου καταφέρομεν να το προσαράξωμεν στον όρμον Λώρυμα. Καθώς θα είχαμε μίαν ολόκληρον ημέραν εκεί, θα επαναεπισκευάζοντο κατά το μέτρον του δυνατού οι ζημίες και έπειτα, ο Θεός βοηθός...

Στις 06:20 την πρωίαν της 2^{ας} Δεκεμβρίου ο ΑΔΡΙΑΣ προσήραξε για μίαν ακόμη φοράν στα Τουρκικά παράλια. Σαν μανιακοί και χωρίς να αναμείνουν διαταγήν, οι άνδρες του αγήματος αποκαταστάσεως βλαβών ώρμησαν στο πρωραίον τμήμα. Εκείνη την ημέρα άπαντες, υπό τις οδηγίες του Πρώτου Μηχανικού, του Άγγλου ναυπηγού και του ναυαγοσώστη, επεδόθησαν με πολύ μεγάλην ψυχήν στο έργον της αποκαταστάσεως του αναπήρου, αλλά ακόμη περήφανου ΑΔΡΙΑ.

Επίσης, ήλθαμε σε επαφή και με τους ολίγους κατοίκους της περιοχής του όρμου, που ήσαν 5 Έλληνες Μικρασιάτες βοσκοί και ένας Άγγλος πράκτωρ. Μέσω του τελευταίου

διεμηνύσαμεν στην Αλεξάνδρεια ότι το πρώτον σκέλος του σχεδίου φυγής είχε ολοκληρωθεί επιτυχώς.

Περί την μεσημβρίαν με ανησυχίαν ηκούσαμε βόμβον Α/Φ, αλλά η χαμηλή νέφωσις μας εκάλυπεν πλήρως. Αργά το απόγευμα οι πυρετώδεις επισκευές μας εσταμάτησαν και ό,τι ήτο δυνατόν να γίνη έπρεπε τώρα να επαρκέση. Η κακή ορατότης που επικρατούσε ευλόγως ενεθάρρυνε τον Κυβερνήτην να διακινδυνεύση ενωρίτερον απόπλουν για το Καστελλόριζο, δηλαδή καθώς θα έδυεν ο ήλιος. Έτσι θα προελάμβανε ο ΑΔΡΙΑΣ να περάση από την περιοχή εμπέλειας του προβολέα της Ρόδου ακριβώς κατά το λυκόφως, όταν δηλαδή θα ήταν οι συνθήκες ιδανικές για να μην μας διακρίνουν οι Γερμανοί.

Καθώς εξερχόμεθα του όρμου ο άνεμος είχε κάπως κοπάσει, αλλά υπήρχε ακόμη αρκετή θαλασσοταραχή. Ενώ διαπλέαμεν από το πλέον κρίσιμον σημείον, ο προβολεύς της Ρόδου ήναυε και ήρχισεν να ερευνά επισταμένως προς την πλευράν μας. Το αίμα μας επάγωσεν όταν μας εφώτισεν δύο ή τρεις φορές, αλλά και πάλι για καλήν μας τύχην δεν μας διέκριναν. Στο λυκόφως, το γκριζο χρώμα του πλοίου με το γκριζο της θαλάσσης και του νεφοσκεπούς ουρανού μας είχε κάνει σχεδόν αόρατους.

Έτσι διεφύγαμεν τον μεγάλον κίνδυνον εντοπισμού από την Ρόδο και καθώς η τύχη εξηκολούθησε να μας ευνοή, η θάλασσα ήρχισεν να ημερεύη και ο πλούς μας να γίνεται άνετος. Βεβαίως όχι όσον θα ήθελεν κανείς, αφού οι Τ/Κ του εχθρού περιπολούσαν διαρκώς στην περιοχή αυτή και οπωσδήποτε δεν ήσαν μακριά μας.

Επίσης, για να μην απαλλαγούμε τελείως από το άγχος, υπήρχε και η ακανθώδης έγνοια του κατά πόσον θα επαρκούσε το πετρέλαιόν μας μέχρι το Καστελλόριζον. Αυτό γιατί εκείνα τα τελευταία αγωνιώδη 20 λεπτά προ της προσαράξεως μας στον όρμο Λώρυμα, είχαν απορριφθεί αρκετόν πετρέλαιον στην θάλασσαν για να κρατηθή το πλοίον. Αν δεν μας έφθανε τώρα, είμεθα εντελώς καταδικασμένοι...

Καθώς εχάραζεν το λυκαυγές, εφάνησαν στην πλώραν μας δυο Α/Τ που ήσαν τα ΤΖΕΡΒΙΣ και ΠΕΝΝ. Ο Διοικητής του 14^{ου} Στολίσκου –που επέβαινε στο πρώτον– μας εσήμανε να πλεύσωμεν αμέσως στον Τουρκικόν όρμον ΚΑΚΑΒΑ, μόλις ολίγα μίλια ανατολικώς του Καστελλορίζου. Εκεί τους συναντήσαμεν κατά την 9^{ην} πρωϊνήν της 3^{ης} Δεκεμβρίου και παρεβάλαμεν στο ΤΖΕΡΒΙΣ για να παραλάβωμεν πετρέλαιον. Στον όρμο ήταν επίσης αγκυροβολημένο και ένα μεγάλο ρυμουλκό ανοικτής θαλάσσης, που είχε σταλεί εκεί από την Αλεξάνδρεια για να μας ρυμουλκήση.

Στις 2:00 μ.μ. ένα Γερμανικόν αναγνωριστικόν επέταξεν πολύ χαμηλά από επάνω μας και η ακριβής θέσις μας ήταν πλέον γνωστή στον εχθρόν. Τότε απεφασίσθη –αντί της νυκτός– ο απόπλους για την Κύπρον να γίνη ενωρίς το απόγευμα, με απ' ευθείας έξοδον προς το ανοικτόν πέλαγος. Τοιουτοτρόπως, μέχρι της δύσεως του ηλίου θα μας εδίδετο η ευκαιρία –αν και ρυμουλκούμενοι– να έχωμεν απομακρυνθή όσον το δυνατόν περισσότερο από την περιοχήν εντοπισμού μας. Η ριψοκίνδυνος αυτή απόφασις εστηρίχθη στην απλήν λογικήν ότι οι Γερμανοί δεν θα εφαντάζοντο ποτέ ότι ένα πλοίον στην κατάστασιν του ΑΔΡΙΑ θα ετόλμα –και μάλιστα μήνα Δεκέμβριον– να επιχειρήση έξοδον στο ανοικτόν πέλαγος, οπότε βέβαιοι θ' ανέμεναν μίαν νυκτερινήν απόπειραν διαφυγής του κατά μήκος των Τουρκικών ακτών.

HMS Penn (άνω) και HMS Jervis (κάτω).

Τα δυο αντιτορπιλλικά, που συνόδευσαν τον ΑΔΡΙΑ κατά την πορεία του από το Καστελλόριζο προς τη Λεμεσό, παρέχοντας την προστασία τους.

Στις 16:30 και καθώς οι Γερμανοί θα εσχεδιάζαν με ακρίβειαν την νυκτερινήν τους επίθεσιν, ο ΑΔΡΙΑΣ απέπλευσεν ρυμουλκούμενος από την πρύμναν και εξήλθε του όρμου συνοδευόμενος από τα δύο Α/Τ και τις τρεις ακτοφυλακίδες. Συντόμως διεπιστώθη ότι η από πρύμνης ρυμούλκησις ήταν πολύ βραδεία και δυσχερής, κυρίως λόγω των παραμορφωμένων ελασμάτων. Ευτυχώς η θάλασσα ήταν ήρεμος, αλλά με την βελτίωσιν των καιρικών συνθηκών το αυτό ίσχυε και για την ορατότητα, πράγμα πολύ ανησυχητικό για μας. Έφθανε άλλο ένα αναγνωριστικόν Α/Φ για να προδοθή το σχέδιον μας, αλλά οι Γερμανοί ευτυχώς επέδειξαν την αναμενομένην συμπεριφοράν και ήδη γνωρίζοντες την θέσιν μας, απλώς εθεώρουν ότι δεν θα εκινούμεθα από εκεί προτού επέλθει το σκότος.

Όταν περί ώραν 20:00 μία μεγάλη έκτασις κατά μήκος των Τουρκικών ακτών έλαμψεν με τα φωτιστικά του εχθρού, εμείς ήδη ευρισκόμεθα μόλις μερικά μίλια Δυτικώς από την περιοχήν ερεύνης του. Περισσότερον ακόμη και από όσον είχαμεν φανταστεί, οι μεθοδικοί Γερμανοί επεκέντρωσαν την προσοχήν τους μόνον στις πλέον πιθανολογούμενες κατ' αυτούς θέσεις μας, επιδεικνύοντας απόλυτον βεβαιότητα για τον νυκτερινόν απόπλου του ΑΔΡΙΑ και την κίνησιν του κατά μήκος των ακτών. Άν και δεν ευρισκόμεθα ακόμη σε απολύτως ασφαλήν απόστασιν, η υπόθεσις του Κυβερνήτου μας επεβεβαιώθη πλήρως, αφού ουδείς από την πλευράν του εχθρού εσκέφθη να ερευνήση ολίγον Δυτικότερον και προς το ανοικτόν πέλαγος.

Μη δυνάμενοι λοιπόν να μας εντοπίσουν, οι Γερμανοί δυστυχώς έστρεψαν την οργή τους προς το Καστελλόριζο και το εσφυροκόπησαν με μεγάλην αγριότητα. Ακριβώς την ώρα που διεδραματιζέτο η επίθεσις αυτή και ο εχθρός ευρίσκετο εν πλήρη εγρηγόρσει, αίφνης ανέτειλε μία φωτεινοτάτη σελήνη και για ακόμη μίαν φοράν είμεθα ευάλωτοι στον εντοπισμόν. Ευτυχώς, πάλιν δεν μας είδαν και μέσα μας όλοι προσευχηθήκαμεν για τους άτυχους νησιώτες που εκείνην την νύκτα εισέπραξαν αυτό που προωρίζετο για εμάς. Αλλά αυτή είναι η τραγωδία του πολέμου, που στην δίνη του παρασύρει όλους –αθώους και μή– και πολύ συχνά η ευτυχία του ενός γίνεται δυστυχία του άλλου...

Το Καστελλόριζο την επομένη του βομβαρδισμού.

Ο πλούς μας συνεχίσθη όλην την νύκτα χωρίς άλλα επεισόδια και όταν η παρ' ολίγον προδοτική σελήνη ήρχισεν να δύη, τότε ηκούσθη ένας ναύτης μας να λέγη μεγαλοφώνως: “Μην ξανακούσω κανένα κερατά να μιλάει για φεγγάρια και ρομάντζες γιατί θα τον...” και σταματώ εκεί...

Την πρωίαν της 4^{ης} Δεκεμβρίου, με μεγάλην ανακούφισιν είδαμε δύο καταδιωκτικά ΣΠΙΤΦΑΪΕΡ και ένα αεροσκάφος ανθυποβρυχιακής ερεύνης και είχαμε επιτέλους εισέλθει εντός ακτίνας συμμαχικής αεροπορικής καλύψεως. Η δυσχερής ρυμούλκησις του ΑΔΡΙΑ συνεχίζετο με την ίδια απελπιστικώς βραδείαν πρόοδον, αφού από το προηγούμενο απόγευμα μόλις είχαμε καλύψει 65 μίλια. Τότε ο Κυβερνήτης του ΑΔΡΙΑ εξήτησεν την άδειαν του Διοικητού να πλεύσωμεν δι' ιδίων μέσων. Η άδεια εδόθη και ελεύθερος από το ρυμουλκόν ο ΑΔΡΙΑΣ επέτυχεν ταχύτητα 10,5 κόμβων. Ήταν ευτυχώς γαλήνη και το πρωραίον τμήμα άντεχε καλώς.

Στις 19:30 καταπλεύσαμεν στην Λεμεσόν. Αμέσως παρεβάλαμεν σε πετρελαιοφόρον και σε ολίγες μόνον ώρες θα απεπλέαμεν για την Αλεξάνδρεια. Τα δύσκολα είχαν πλέον περάσει, πράγμα που επιβεβαίωσεν και ο Κυβερνήτης στην γενικήν κλήσιν που διέταξε, όπου συνεχάρη τους πάντες για την καλήν εκτέλεσιν του καθήκοντός των.

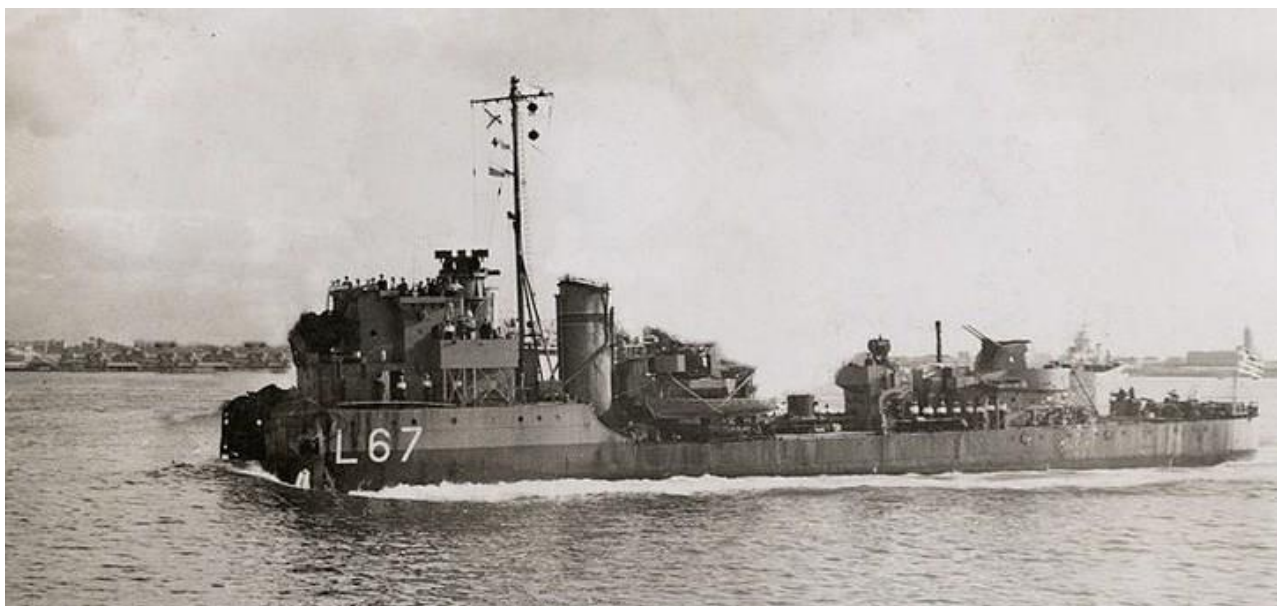
Είναι πολύ δύσκολον να περιγράψω τα συναισθήματα εκείνης της ημέρας. Πάντως, το απίθανον του τι επετεύχθη σίγουρα δεν είχε ακόμη πλήρως συνειδητοποιηθεί από εμάς τους νεώτερους, αλλά όταν είναι κανείς νέος δεν εμβαθύνει και τόσο στην σκέψιν του. Απλώς δρά και μεταθέτει τις μεγάλες αναλύσεις των εμπειριών του δι' αργότερον στην ζωήν του. Έτσι, παρά την τετραήμερον αϋπνίαν και τις έντονες συγκινήσεις που όλοι ζήσαμε κατά την διάρκειαν αυτής της μικρής Οδύσσειας, τώρα στα καταστρώματα έβλεπες νεαρά παιδιά με πρόσωπα γελαστά και χαρούμενα.

Την 4^{ην} πρωϊνήν της 5^{ης} Δεκεμβρίου και συνοδεία των άλλων Α/Τ, απεπλεύσαμε για την Αλεξάνδρειαν. Όταν τα Α/Τ ΕΞΜΟΥΡ και ΩΝΤΕΝΑΜ ήρθαν ν' αντικαταστήσουν τα ΤΖΕΡΒΙΣ και ΠΕΝΝ, ο αποχωρών Διοικητής έστειλεν το ακόλουθο σήμα στον ΑΔΡΙΑ: "Καλό ταξίδι. Όλοι θαυμάζομεν την υπέροχον προσπάθειαν να φυγαδεύσετε το πλοίον σας". Παρόμοιο σήμα εστάλη και από το ΠΕΝΝ.

Ο πλούς μας προς την Αλεξάνδρειαν εχαρακτηρίσθη από έναν πραγματικόν οργανισμόν μπουγάδας. Αν εξαιρέσωμε μίαν σχετικήν λαχτάραν κατά την διάρκειαν της ημέρας –όταν επεδεινώθη ο καιρός και εχρειάσθησαν πάλιν οι αντλίες– η μπουγάδα συνεχίσθη ολημερίς και η νύκτα μας ηύρεν να πλέωμεν ηρέμωσ και με τον στάζοντα ιματισμόν να κρέμεται κυριολεκτικά από παντού. Έπρεπε την επομένην όλοι να είμεθα καθαροί γιά να παραταχθούμε αξιοπρεπώς κατά την είσοδόν μας στην Αλεξάνδρεια, όπως αρμόζει σ' ένα πολεμικόν πλοίον.

Η 6^η Δεκεμβρίου εξημέρωσεν ηλιόλουστος και τολμώ να πώ πως όλοι μας νοιώθαμε την μεγάλην χάριν του Αγίου Νικολάου ολίγον περισσότερον από κάθε άλλον εκείνο το πρωινό. Με τον παραδοσιακόν σημαιοστολισμόν να κυματίζει προς τιμήν του προστάτη μας και με την Αλεξάνδρεια να φαίνεται ευκρινώς στο βάθος, ο ΑΔΡΙΑΣ είχεν επιτέλους σχεδόν φθάσει.

Εισερχόμενοι στον διάυλον και κινούμενοι προς τον λιμένα, διατάχθη το "εις τάξιν αγκυροβολίας". Βεβαίως άγκυρες δεν υπήρχαν δίχως την πρόραν, αλλά η διαταγή εσήμαινε παράταξιν του πληρώματος επί του καταστρώματος σαν να επρόκειτο να γίνη αγκυροβολία. Το πλήρωμα, με απαστράπτοντα ιματισμόν, κατέλαβε τις θέσεις του άφογον και υπερήφανον.

Ο ΑΔΡΙΑΣ εισέρχεται στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας με το πλήρωμα παρατεταγμένο στο κατάστρωμα.

Στην καλύτεραν των περιπτώσεων αναμέναμεν, με την άφιξιν μας, κάποιαν θερμήν υποδοχήν από τους Έλληνες συμπολεμιστές μας, που επί 40 ημέρες με αγωνίαν

παρηκολούθουν από εκεί την περιπέτειά μας. Κανείς όμως από εμάς δεν εφαντάσθη ποτέ αυτά που επηκολούθησαν.

Κατ' αρχάς και καθ' όν χρόνον είμεθα ακόμη στον δίαυλον, μας επλησίασεν το ναρκαλιευτικόν ΣΑΛΑΜΙΝΙΑ. Στο κατάστρωμα του ήσαν παρατεταγμένοι πολλοί ένστολοι Έλληνες υψηλόβαθμοι ναυτικοί και διεκρίναμε αμέσως τον Διοικητήν Αντιτορπιλικών, τους άλλους Ανωτέρους Διοικητάς, τον Αρχιεπιστολέα Στόλου και το Επιτελείον του Αρχηγού. Περνώντας δίπλα μας ηκούσθησαν 3 βροντερές ζητωγραφές κατά παραγγελίαν του Διοικητού Αντιτορπιλικών και στην συνέχειαν οι Αξιωματικοί κινούσαν ζωηρώς τα πηλίκια των. Αμέσως το ΣΑΛΑΜΙΝΙΑ αναστρέφει και μας ακολουθεί τιμητικώς, ενώ εδέχθημεν καταγισμόν πολύ τιμητικών συγχαρητηρίων σημάτων από ολόκληρον την ηγεσίαν του Ναυτικού μας.

Καθώς επλησιάζαμεν στην είσοδον του λιμένος, είδαμε δύο βενζινακάτους που ήρχοντο ολοταχώς και μόλις μας έφθασαν, ανέστρεψαν και μας ηκολούθουν δεξιά και αριστερά μας στο ύψος της γεφύρας. Στην δεξιάν επέβαινε ο τότε Υπουργός Ναυτικών Σοφοκλής Βενιζέλος με τους αξιωματούχους του Υπουργείου του και στην αριστεράν ο Άγγλος Ναύαρχος ΠΟΛΑΝΤ με το Επιτελείο του.

Ο ΑΔΡΙΑΣ αμέσως εσήμανε ακινησίαν για ν' αποδοθούν οι συνήθεις τιμές και κάποιιοι από εμάς τους νεωτέρους ήρχισαν κάπως να συνειδητοποιούν ότι η αυτονόητος ως εκείνη την στιγμήν προσπάθεια μας να σώσουμε το πλοίον και τις ζωές μας ίσως να ήταν ένα ιδιαίτερον επίτευγμα. Οπωσδήποτε ήταν πρωτοφανές και συγκινητικόν να μας υποδέχονται με τόσον τιμητικόν τρόπον ο Υπουργός των Ναυτικών και όλη η Ελληνική Ναυτική ηγεσία, αλλά εδώ ήρθεν και ο Άγγλος Ναύαρχος της Αλεξανδρείας. Και δεν είχαμε δει τίποτε ακόμη...

Καθώς εισερχόμεθα στον λιμένα, ο σηματοφορικός σταθμός της Αλεξανδρείας –ακριβώς απέναντι μας– ήρχισε να μεταβιβάζει το ακόλουθον σήμα από τον Αρχηγόν Στόλου της Μέσης Ανατολής, Ναύαρχον ΟΥΪΛΛΙΣ: *“Πολύ ευτυχής που σας ξαναβλέπω. Η αποφασιστικότης σας να σώσετε το πλοίον σας παρηκολουθήθει με θαυμασμόν και σας συγχαίρω για το λαμπρόν κατόρθωμα”*.

Η συγκινησιακή μας φόρτησις είχε πλέον αρχίσει να γίνεται πολύ μεγάλη καθώς εξετυλίσσετο το μέγεθος της υποδοχής που μας επεφυλάσσετο απ' όλους τους συμμάχους. Είναι ένα πράγμα να σε τιμούν οι δικοί σου, αλλά όταν σε παραδέχονται με τέτοιον μεγαλειώδη τρόπον και οι ξένοι, τότε νοιώθεις ότι συνέβαλες στο να τιμηθή η Ελλάς ολόκληρος. Τα πρόσωπα όλων μας ήρχισαν κυριολεκτικώς να λάμπουν από υπερηφάνειαν και πολλών τα μάτια ήταν βουρκωμένα.

Παραπλέοντες ένα Αγγλικόν καταδρομικόν ακριβώς κατά την είσοδόν μας στον λιμένα, είδαμε το πλήρωμα του παρατεταγμένον και απαστράπτον. Πριν προλάβουμε να σημάνουμε ακινησίαν για να το τιμήσωμεν, τα μεγάφωνα του έδωσαν ένα παράγγελμα και χίλια καπέλα σηκώθηκαν ψηλά στον αέρα καθώς ηκούσθη βροντερώς “ΧΟΥΡΑ!” τρεις φορές. Δίπλα και αριστερά μας ένα Πολωνικόν Α/Τ, το ίδιο ...και πάλι το ίδιο όπου και να επήγαινε το βλέμμα μας, όταν πλέον είχαμεν εισέλθει για τα καλά εντός του λιμένος.

Πρέπει να φανταστήτε τον λιμένα της Αλεξανδρείας το 1943 κατάμεστον από συμμαχικά πολεμικά και εμπορικά πλοία και όλα, εκείνο το ηλιόλουστο μεσημέρι του Αγίου Νικολάου, να έχουν φορέση τα καλά τους για να μας υποδεχθούν. Παντού πληρώματα αφόγως παρατεταγμένα με Άγγλους, Ολλανδούς, Πολωνούς και Έλληνες ναύτες και αξιωματικούς ηνωμένους σε μίαν εορτήν που όμοια της δεν έχω ξαναδεί σ' όλην την μετέπειτα ναυτικήν μου σταδιοδρομίαν. Εκπληκτικώς, με τον ίδιον ενθουσιασμόν μας υπεδέχθησαν ακόμη και κάποια Γαλλικά πολεμικά πλοία που ευρίσκοντο εκεί αιχμάλωτα και παρωπλισμένα, καθ' ότι πιστά στην φιλοναζιστικήν Κυβέρνησιν του Βισσύ.

Καθώς προσέδεεν ο ΑΔΡΙΑΣ σε προβλήτα δίπλα από το πλωτόν συνεργείο ΡΗΣΟΡΣ, ο καταιγισμός των συγχαρητηρίων σημάτων δεν είχε ακόμη κοπάσει, ούτε οι ζητωκραυγές και τα σφυρίγματα των εμπορικών πλοίων, που και αυτά ήνωσαν την φωνή τους στο καλωσόρισμα μας. Τέλος, επί του ιστού του πλοίου του Άγγλου Διοικητού Α/Τ παρατηρήθη έπαρσις με σημαίες που μετέδιδαν το μήνυμα “WELL DONE ADRIAS” δηλαδή “Εύγε Αδρία”.

Επηκολούθησεν η εξής ανταλλαγή σημάτων μεταξύ Α.Σ. Μέσης Ανατολής και Βρετανικού Ναυαρχείου. Ο πρώτος εσήμανεν: “Ο ΑΔΡΙΑΣ κατέπλευσεν στην Αλεξάνδρεια 13:30 σήμερον, πλεύσας με τας ιδίας δυνάμεις. Επιτυχία αυτής της παρακινδυνευμένης επιχειρήσεως οφείλεται μεγίστως στην ικανότητα του Κυβερνήτου”. Σ’ αυτό απήντησεν το Βρετανικό Ναυαρχείο: “Παρακαλώ διαβιβάσατε τα συγχαρητήρια των Λόρδων του Ναυαρχείου στον Κυβερνήτην του Α/Τ ΑΔΡΙΑΣ, χάριν στην τόλμην και επιδεξιότητα του οποίου κατέστη δυνατόν να φθάση το πλοίον στην Αλεξάνδρειαν”.

Κλείνοντας την ομιλίαν μου αυτήν θέλω μόνο να σας πώ ότι ο ΑΔΡΙΑΣ διήνυσε από το ΓΚΙΟΥΜΟΥΣΛΟΥΚ 730 ολόκληρα ναυτικά μίλια και δεν υπήρξε ούτε ένας από τους επιβαίνοντές του που δεν υπερέβη τον εαυτόν του για να επιτευχθή αυτό που σας αφηγήθηκα σήμερα. Όμως, όπως πολύ σωστά καταδεικνύει η παραπάνω ανταλλαγή σημάτων, ο ΑΔΡΙΑΣ τα κατάφερε γιατί ο Κυβερνήτης μας ήταν αυτός που ήταν.

Ο Γεώργιος Τασσάς, τελευταίος επιζών του Α/Τ ΑΔΡΙΑΣ, φωτογραφίζεται μπροστά από τον πίνακα του Αντώνη Κανά.

Η σκυτάλη: Η φρεγάτα του Πολεμικού Ναυτικού Φ/Γ ΑΔΡΙΑΣ (F 459).

Ο αντιναύαρχος **Κωνσταντίνος Σ. Σωτηρίου** (Καβάλα 1918 – Αθήνα 2008) υπηρέτησε σε πλοία επιφανείας καθώς και σε επιτελικές και διοικητικές θέσεις. Μεταξύ άλλων, διετέλεσε κυβερνήτης της κορβέτας ΤΟΜΠΙΑΖΗΣ (1949), του ζεύγους αντιτορπιλικών ΙΕΡΑΞ και ΠΑΝΘΗΡ (1956-1957), ΚΡΗΤΗ (1967), Διοικητής της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων (1964-1967), Υπαρχηγός ΓΕΝ (1968-1970).

Στις 15.01.1944, τιμήθηκε με τον Πολεμικό Σταυρό Γ' Τάξης, “για την εξαιρετική ψυχραιμία, απτόητον και ατάραχον εμφάνισίν του, αναλαβών με πλήρη ηρεμία και ακρίβειαν, αν και τραυματισθείς, την διεύθυνσιν του απομείναντος οπλισμού του Α/Τ ΑΔΡΙΑΣ, κατά την πρόσκρουσιν σε νάρκη στις 22.10.1943”.